

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 208/08-27

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 16. júla 2008 predbežne prerokoval sťažnosť M. H., M., zastúpenej advokátom JUDr. A. H., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Martin č. k. 9 C 112/03-231 z 1. decembra 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 8 Co 102/2006 z 25. septembra 2006 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť M. H. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. februára 2007 faxom a následne 23. februára 2007 poštou doručená sťažnosť (doplnená 17. augusta 2007, 5. septembra 2007, 14. marca 2008 a 12. júna 2008) M. H., M. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. A. H., K., vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Martin (ďalej len „okresný súd“) č. k. 9 C 112/03-231 z 1. decembra 2005 a rozsudkom Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 8 Co 102/2006 z 25. septembra 2006.

Z obsahu sťažnosti okrem iného vyplýva:

«Sťažovateľka sa žalobou zo dňa 27. 5. 2003 domáhal primeraného zvýšenia odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia (§ 7 ods. 3 vyhl. č. 32/1965 Zb.) v dôsledku dopravnej nehody zo dňa 18. 7. 2002 vo výške 27.675.000,- Sk. Rozsudkom Okresného súdu Martin zo dňa 1. 12. 2005 sp. zn. 9 C 112/2003-231 bol návrh žalobkyne v celom rozsahu zamietnutý a žalobkyni bola uložená povinnosť zaplatiť na účet OS Martin trovy konania vo výške 12.213,30 Sk.

Proti výroku rozhodnutia súdu prvého stupňa, ktorým bola žaloba v celom rozsahu zamietnutá (implicitne aj proti výroku o náhrade trov konania), podala sťažovateľka odvolanie (...). O odvolaní sťažovateľky rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 25. 9. 2006 sp. zn. 8 Co 102/2006, ktorým napadnuté rozhodnutie potvrdil a zároveň zaviazal sťažovateľku nahradiť trovy odvolacieho konania žalovanému v 1. rade vo výške 169.045,-Sk. (...)

A. K porušeniu základných práv sťažovateľky rozhodnutiami vo veci samej

Dňa 18. 7. 2002 asi o 10.30 hod. sa stala dopravná nehoda (...). V dôsledku tejto dopravnej nehody utrpela sťažovateľka ako cyklistka početné ťažké zranenia. Súd prvého stupňa a odvolací súd dospeli k záveru, že v tomto prípade žaloba sťažovateľky nie je právne opodstatnená. Predovšetkým prvostupňový súd vychádzal zo znaleckého posudku znalca z odboru cestnej dopravy (...).

Napadnutými rozhodnutiami nebola poskytnutá náležitá ochrana právam a oprávneným záujmom sťažovateľky. Došlo k vydaniu individuálnych právnych aktov, ktoré nezodpovedajú princípu proporcionality, ako všeobecnému princípu v rámci európskej právnej kultúry. Porušením pravidla proporcionality môže dôjsť ku zásahu do ústavne zaručených práv, a to konkrétne práva na súdnu ochranu.

V danom prípade bol princíp proporcionality porušený tým, že na rozdiel

od ustálenej súdnej praxe všeobecných súdov SR, sa v civilnom konaní tak prvostupňový ako aj odvolací súd uspokojil s konštatovaním znalca o vytvorení náhlej prekážky sťažovateľkou bez toho, aby sa zaoberal a náležite vysporiadal s tak pre rozhodnutie zásadnou otázkou, či zo strany vodiča nedošlo k porušeniu ust. § 15 ods. 1 zák. č. 315/1996 Z. z. V predmetnom ustanovení je upravená povinnosť vodiča rýchlosť jazdy prispôsobiť okrem iného aj iným okolnostiam, ktoré možno predvídať (a to bez ohľadu na stanovenú maximálnu povolenú rýchlosť). (...)

Sťažovateľka však poukazuje na tú skutočnosť, že znalec technicky neriešil a ani nemohol riešiť vo svojom znaleckom posudku otázku, či mohol alebo nemohol vodič predvídať, že žalobkyňa vojde do jazdného koridoru vodiča, nakoľko táto otázka nie je technická, ale právna.

Tým, že sa prvostupňový ani odvolací súd nevysporiadal s otázkou porušenia ust. § 15 ods. 1 zák. č. 315/1996 Z. z., zo strany vodiča, došlo podľa sťažovateľky k porušeniu princípu proporcionality. (...)

Na podporu svojej argumentácie, že v jej prípade nebol dodržaný princíp proporcionality (vysporiadanie sa len s otázkou náhlej prekážky ale už nie s tak pre rozhodnutie zásadnou povinnosťou predvídať) sťažovateľka v prílohe predkladá súdu rozsudok OS Humenné zo dňa 15. 1. 2007, sp. zn. 11 C 934/2000-405. (...)

Skutočnosť, že vodič videl, že sťažovateľka na neho nereaguje, nespomaľuje, ale práve naopak plynulo pokračuje v jazde, odôvodňuje záver, že vodič mohol predvídať, že sťažovateľka bude v jazde pokračovať a vojde do jeho jazdného koridoru, a teda v zmysle vyššie citovaných ustanovení o pravidlách v cestnej premávke mal povinnosť na pohyb cyklistky reagovať skôr ako sťažovateľka vošla priamo na hlavnú cestu. (...)

Zo skutočnosti že vodič nereagoval okamžite, ale reagoval až v momente vstupu sťažovateľky na hlavnú cestu, vyplýva v zmysle predpisov občianskeho práva jeho spoluzodpovednosť za vzniknutú škodu, nakoľko svojou oneskorenou reakciou poručil svoje právne povinnosti ustanovené v §§ 3 ods. 2 písm. a), 4 ods. 2 písm. c) a 15 ods. 1 zák. č. 315/1996 Z. z. (...)

Sťažovateľka má za to, že v rozhodnom čase sa vodič nevenoval dostatočne dianiú v cestnej premávke, správanie sa sťažovateľky podcenil, neopodstatnene sa spoliehal na to, že do úrovne križovatky zastane a na hlavnú cestu nevojde, teda nesledoval primerane

okolnostiam situáciu v cestnej premávke, čo malo za následok oneskorenú reakciu vodiča na jej pohyb, keďže na ňu začal reagovať až v momente jej vstupu do jeho jazdného koridoru. (...)

Rozhodnutie súdu prvého stupňa v časti výroku, ktorým bola žaloba sťažovateľky v celom rozsahu zamietnutá a rozhodnutie odvolacieho súdu v časti výroku ktorým bol tento výrok potvrdený, nezaobreraním sa a náležitým nevysporiadaním sa s otázkou, či zo strany vodiča nedošlo k porušeniu ust. § 15 ods. 1 zák. č. 315/1996 Z. z, negatívne zasahujú do ústavného princípu proporcionality. (...)

B. K porušeniu základných práv sťažovateľky rozhodnutiami o náhrade trov konania

1. Rozhodnutie Okresného súdu Martin zo dňa 1. 12. 2005 sp. zn. 9 C 112/03-231 (...) Sťažovateľka k tomu uvádza, že jej odvolaním zo dňa 8.2.2006 boli napadnuté všetky výroky rozsudku prvostupňového súdu, nakoľko výslovne napadla predmetný rozsudok ako celok. (...)

Okresný súd aj odvolací súd tým, že zaviazali sťažovateľku zaplatiť na účet OS Martin trovy konania vo výške 12.213,30 Sk, napadnutými rozhodnutiami porušili právo sťažovateľky na spravodlivé prejednanie jeho veci súdom v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

V danom prípade sťažovateľka poukazuje na ust. § 4 ods. 2 písm. ch) zák. č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého „Od poplatku sú oslobodení navrhovateľ v konaní o náhrade škody vrátane škody na veciach, ktorá vznikla v súvislosti s ublížením na zdraví.“

Z vyššie uvedeného je zrejmé, že sťažovateľka nemohla byť zaviazaná zaplatiť na účet OS Martin trovy konania vo výške 12.213,30 Sk, nakoľko u nej boli splnené predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov, čím prvostupňový aj odvolací súd konal v zrejmom rozpore s ust. § 148 ods. 1 OSP. (...)

Ak Okresný súd Martin a Krajský súd v Žiline vydali v občianskom súdnom konaní rozhodnutia, ktoré sú v evidentnom rozpore s OSP, nie je možné dospieť k záveru, že bolo ich postupom a rozhodnutím zachované právo sťažovateľky na spravodlivý proces a jeho základné právo na súdnu ochranu. (...)

2. Rozhodnutie Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. 9. 2006 sp. zn. 8 Co 102/06 (...)

A. Odvolací súd tým, že zaviazal sťažovateľku zaplatiť trovy odvolacieho konania žalovanému v 1. rade vo výške 169.045,- Sk, porušil právo sťažovateľky na spravodlivé prejednanie jeho veci súdom v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb.

V danom prípade sťažovateľka poukazuje na to, že odvolací súd pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby nesprávne postupoval podľa ust. § 10 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Pre určenie základnej sadzby pre výpočet tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby mal odvolací súd správne aplikovať ust. § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z., podľa ktorého základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu práva vyjadriť v peniazoch. (...)

Sťažovateľka sa nedomáhala od žalovaného striktne zaplatenia sumy 27.675.000,-Sk, neiniciovala konanie o zaplatenie sumy 27.675.000,-Sk, ale pri podaní žaloby postupovala v súlade s ust. § 7 ods. 3 vyhlášky č. 32/1965 Zb. v znení neskorších právnych predpisov. (...)

To znamená, že povinnosť na plnenie peňažnej sumy v konkrétnej výške je daná až právoplatným rozsudkom sudu, lebo len tento orgán je kompetentný o tom rozhodnúť. V čase do právoplatného rozhodnutia súdu existuje medzi žalobcom a žalovaným len zodpovednostný právny vzťah, ktorého obsahom je povinnosť žalovaného nahradiť žalobcovi škodu na zdraví, nie povinnosť plniť konkrétne stanovenú peňažnú sumu. (...)

Keďže súd nerozhodol vo veci samej, kde v rozsudku by špecifikoval výšku odškodnenia za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, z dôvodu, že súd žalobu zamietol, nedošlo k vyčísleniu predmetu konania v peniazoch, v konkrétnej výške. Preto pri určení základnej sadzby tarifnej odmeny advokáta za jeden úkon právnej služby sa má správne aplikovať ust. § 11 ods. 1 vyhl. č. 655/2004 Z. z. V uvedenom prípade odmena advokáta za jeden úkon právnej služby predstavuje sumu 1. 259,- Sk. Nakoľko súd zaviazal sťažovateľku k náhrade trov odvolacieho konania žalovanému v 1. rade, trovy konania majú byť vyčíslené v sume 2.846,- Sk (1.259,- Sk - vyjadrenie k odvolaniu zo dňa 21. 3. 2006 +

164,-Sk - režijný paušál + 1.259,- Sk - pojednávanie dňa 25. 10. 2006 + 164,-Sk - režijný paušál), plus cestovné a náhrada za stratu času. (...)

Napadnuté rozhodnutie je teda z hľadiska interpretácie objektívneho práva absolútne excesné a vymykajúce sa všeobecným záverom právnej vedy a súdnej praxe.

V snahe podporiť svoje tvrdenie sťažovateľka si dovoľuje dať súdu do pozornosti uznesenie Krajského súdu v Košiciach zo dňa 29. 10. 2004, sp. zn. 15 Co 293/04 (...)

B. Odvolací súd tým, že zaviazal sťažovateľku zaplatiť trovy odvolacieho konania žalovanému v 1. rade vo výške 169.045,-Sk, porušil právo sťažovateľky na spravodlivé prejednanie jeho veci súdom v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. rovnako z toho dôvodu, že neaplikoval ust. § 150 OSP.

Ohľadom aplikácie ust. § 150 OSP, podľa ktorého, ak sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, súd nemusí výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať; je potrebné vždy prihliadnuť ku konkrétnym okolnostiam prípadu (R 21/1981). (...) V predmetnom konaní dôvody hodné osobitného zreteľa komplexne špecifikoval už prvostupňový súd s tým, že ku dňu rozhodovania odvolacieho súdu o trovách odvolacieho konania na strane sťažovateľky nedošlo k žiadnej zmene v jej osobných pomeroch. Tieto dôvody spočívajú v tom, že jej sociálne pomery použitie ust. § 150 OSP odôvodňujú. Sťažovateľka je študentkou, je závislá na vyživovacej povinnosti rodičov, nemá vlastný príjem a vzhľadom na rozsah poškodenia zdravia sú tu dôvody hodné aj z tohto morálneho hľadiska.»

V prílohe podania doručeného ústavnému súdu 12. júna 2008 sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu na podporu svojich tvrdení, že v prípade konania o náhradu za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia je hodnota veci určená až rozhodnutím súdu, a teda že až do takého rozhodnutia treba vychádzať z toho, že ide o konanie, v ktorom hodnotu veci nemožno vyjadriť v peniazoch, predložila dva rozsudky Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) vyhlásené v obdobných veciach iných účastníkov konania sp. zn. 2 M Cdo 3/2006 z 30. januára 2007 a sp. zn. 1 M Cdo 1/2008 z 23. apríla 2008.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľka žiadala, aby ústavný súd v náleze vyslovil:

„I. Krajský súd v Žiline rozsudkom zo dňa 25. 9. 2006 sp. zn. 8 Co 102/2006 v časti výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Martin zo dňa 1. 12. 2005 sp. zn. 9 C 112/03-231, ktorým bol návrh v celom rozsahu zamietnutý, tiež v časti výroku, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť trovy odvolacieho konania žalovanému v I. rade vo výške 169.045,-Sk a v časti výroku, podľa ktorého ostáva rozsudok Okresného súdu Martin nedotknutý porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

II. Okresný súd Martin rozsudkom zo dňa 1. 12. 2005 sp. zn. 9 C 112/03-231 v časti výroku, ktorým návrh v celom rozsahu zamietol a v časti výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť na účet OS Martin trovy konania vo výške 12.213,30 Sk porušil základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

III. Rozsudok Krajského súdu v Žiline zo dňa 25. 9. 2006 sp. zn. 8 Co 102/2006 sa zrušuje v časti výroku, ktorým bol potvrdený výrok rozsudku Okresného súdu Martin zo dňa 1. 12. 2005 sp. zn. 9 C 112/03-231, ktorým bol návrh v celom rozsahu zamietnutý, tiež v časti výroku, ktorým bola sťažovateľka zaviazaná zaplatiť trovy odvolacieho konania žalovanému v I. rade vo výške 169.045,-Sk a v časti výroku, podľa ktorého ostáva rozsudok Okresného súdu Martin nedotknutý.

IV. Rozsudok Okresného súdu Martin zo dňa 1. 12. 2005 sp. zn. 9 C 112/03-231 sa v časti výroku, ktorým bol návrh v celom rozsahu zamietnutý a v časti výroku o povinnosti sťažovateľky zaplatiť na účet OS Martin trovy konania vo výške 12.213,30 Sk zrušuje a vec sa v tejto časti vracia Okresnému súdu Martin na ďalšie konanie.

V. Krajský súd v Žiline a Okresný súd Martin sú spoločne a nerozdielne povinní zaplatiť advokátovi sťažovateľky náhradu trov konania.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Pri prerokovaní námietok sťažovateľky z hľadiska možného porušenia jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 9 C 112/03-231 z 1. decembra 2005 ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Je nepochybné, že proti rozsudku okresného súdu mala sťažovateľka právo podať odvolanie. Ústavný súd zistil, že sťažovateľka toto právo využila a proti prvostupňovému rozsudku podala odvolanie, v ktorom síce uviedla, že ho podáva proti rozhodnutiu ako celku, ale v odôvodnení poukázala len na nesprávne právne posúdenie veci a neúplne zistený skutkový stav. Z obsahu tohto odvolania však nevyplýva žiadna námietka týkajúca sa nesúhlasu s náhradou trov prvostupňového konania. Táto námietka je zrejma až zo sťažnosti podanej ústavnému súdu, v ktorej ju sťažovateľka v uvedenej podobe predostrela v podstate prvýkrát.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 102/2006 z 25. septembra 2006. Z uvedeného teda vyplýva, že námietka porušenia uvedených práv sťažovateľky v podobe podaného odvolania proti výroku rozsudku okresného súdu vo veci samej bola predmetom rozhodovania krajského súdu, ktorý svoj právny názor vyjadril v označenom rozsudku tak, že prvostupňový rozsudok v tejto časti potvrdil.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie rozsudku okresného súdu bol v prvom rade povolaný krajský súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07).

Ústavný súd konštatuje, že obdobné platí aj vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv napadnutými rozsudkami okresného súdu a krajského súdu, a to vo vzťahu k časti sťažnosti, ktorou sťažovateľka namietala výrok vzťahujúci sa na náhradu trov prvostupňového konania, o ktorom krajský súd konštatoval, že ostal odvolaním nedotknutý.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každá fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorý

je kompetenčne predsunutý pred uplatnenie právomoci ústavného súdu (podobne II. ÚS 148/02, IV. ÚS 78/04, I. ÚS 178/04, IV. ÚS 380/04, III. ÚS 285/06).

Na základe už uvedeného a s poukazom na princíp subsidiarity ústavný súd konštatuje, že na prerokovanie námietky súvisiacej s náhradou trov prvostupňového konania z hľadiska možného porušenia označených práv bol pred právomocou ústavného súdu povinný poskytnúť ochranu týmto právam sťažovateľky krajský súd v rámci odvolacieho konania, čo však sťažovateľka nevyužila, a preto ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

Vo zvyšnej časti sťažnosti sťažovateľka namietala porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu sp. zn. 8 Co 102/2006 z 25. septembra 2006, keď tvrdila, že odvolací súd porušil princíp proporcionality. Svoje tvrdenie odôvodnila tým, že podľa jej názoru sa krajský súd vo veci samej nevysporiadal so spoluzodpovednosťou vodiča za spôsobenie dopravnej nehody, a tým aj možným porušením jeho povinnosti vyplývajúcej z § 15 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 315/1996 Z. z. o premávke na pozemných komunikáciách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o premávke“). Sťažovateľka zároveň vzniesla námietky proti výroku o trovách odvolacieho konania argumentujúc tým, že krajský súd nesprávne aplikoval § 10 ods. 1 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), ako aj tým, že odvolací súd vôbec neuvažoval nad možnosťou aplikácie § 150 Občianskeho súdneho poriadku.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom

zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 15 ods. 1 zákona o premávke vodič je povinný rýchlosť jazdy prispôbiť najmä svojim schopnostiam, vlastnostiam vozidla a nákladu, poveternostným podmienkam a iným okolnostiam, ktoré možno predvídať. Vodič smie jazdiť len takou rýchlosťou, aby bol schopný zastaviť vozidlo na vzdialenosť, na ktorú má rozhľad.

Podľa § 10 ods. 1 vyhlášky ak nie je ustanovené inak, základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tarifnej hodnoty je (...)

nad 1 000 000 Sk	14 650 Sk + 200 Sk
za každých aj začatých	100 000 Sk
prevyšujúcich sumu	1 000 000 Sk.

Podľa § 11 ods. 1 vyhlášky základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna trinástina výpočtového základu, ak nie je možné hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami.

Podľa § 142 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku účastníkovi, ktorý mal vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov potrebných na účelné uplatňovanie alebo bránenie práva proti účastníkovi, ktorý vo veci úspech nemal.

Podľa § 149 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak advokát zastupoval účastníka, ktorému bola prisúdená náhrada trov konania, je ten, ktorému bola uložená náhrada týchto trov, povinný zaplatiť ju advokátovi.

Podľa § 150 Občianskeho súdneho poriadku ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať.

Podľa § 224 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ustanovenia o trovách konania pred súdom prvého stupňa platia i pre odvolacie konanie.

Z obsahu sťažnosti a z k nej priložených písomností ústavný súd zistil, že v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 112/03 o náhradu škody za bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia rozhodol tamojší súd rozsudkom z 1. decembra 2005 tak, že návrh sťažovateľky v celom rozsahu zamietol, zaviazal ju zaplatiť trovy konania v sume 12 213,30 Sk na svoj účet a zároveň posledným výrokom nepriznal náhradu trov konania ani odporcovi v 1. rade, ani odporcovi v 2. rade. Predmetom návrhu sťažovateľky bola suma 27 675 000 Sk. V danom prípade okresný súd na základe vykonaného dokazovania vychádzal zo zistenia, že plne zodpovedná za dopravnú nehodu bola sťažovateľka, ktorá ako cyklistka pri vychádzaní z vedľajšej cesty na hlavnú cestu nedala prednosť v jazde nákladnému motorovému vozidlu, ktoré viedol odporca v 2. rade. V priebehu dopravnej nehody sťažovateľka utrpela viaceré vážne zranenia. V pozícii odporcu v 1. rade vystupovala Č., a. s.

Proti rozsudku okresného súdu podala sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie, v ktorom konštatovala, že ho podáva proti rozhodnutiu ako celku, ale v ďalšom texte odvolania sa venovala už len námietkam o nesprávnom právnom posúdení veci a nedostatočne zistenom skutkovom stave. V odvolaní vôbec neprezentovala námietky týkajúce sa výroku o náhrade trov prvostupňového konania.

O odvolaní sťažovateľky rozhodol krajský súd rozsudkom sp. zn. 8 Co 102/2006 z 25. septembra 2006 tak, že prvostupňový rozsudok v napadnutej časti potvrdil, sťažovateľku zaviazal zaplatiť odporcovi v 1. rade náhradu trov odvolacieho konania v sume 169 045 Sk, odporcovi v 2. rade náhradu trov odvolacieho konania nepriznal a zároveň vyslovil, že vo zvyšnej časti ostáva rozsudok okresného súdu nedotknutý.

Z odôvodnenia rozsudku krajského súdu okrem iného vyplýva:

„Hodnotiac výsledky dokazovania vykonaného pred prvostupňovým súdom, poukazujúc na závery znaleckého dokazovania, ako aj šetrenia dopravnej nehody

príslušníkmi dopravnej polície, krajský súd sa stotožnil so záverom okresného súdu, že k spôsobeniu škody došlo výlučným zavinením poškodenej - navrhovateľky. Zavinenie poškodeného Občiansky zákonník v ust. § 427 a nasl. neupravuje výslovne ako osobitný liberačný dôvod. Treba tu však vychádzať z toho, že ust. § 441 Obč. zákonníka, ktoré upravuje zavinenie poškodeného, sa musí s ohľadom na svoju všeobecnú povahu uplatniť aj v tomto osobitnom prípade zodpovednosti. Z toho potom vyplýva, že ho treba použiť tak v prípadoch všeobecnej zodpovednosti za spôsobenú škodu, založenú na princípe predpokladaného zavinenia, (§ 420 Obč. zákonníka), ako aj v prípadoch osobitnej zodpovednosti, vrátane zodpovednosti za škodu spôsobenú dopravnými prostriedkami, a to bez zreteľa na to, či škoda bola spôsobená okolnosťami majúcimi, alebo nemajúcimi pôvod v prevádzke. Ak bolo teda zavinenie poškodeného výlučnou príčinou škody, prevádzateľ sa celkom zbaví zodpovednosti a škodu v celom rozsahu nesie sám poškodený.

Z vykonaného dokazovania okresným súdom jednoznačne vyplýva, že k dopravnej nehode došlo tým spôsobom, že navrhovateľka, ktorá jazdila na bicykli po vedľajšej ceste, prichádzala na križovatku ciest, kde po hlavnej ceste prichádzalo z obce D. do M. nákladné motorové vozidlo AVIA. Viditeľnosť vodiča na vedľajšiu cestu, ale aj cyklistky z vedľajšej cesty na hlavnú bola dobrá (vzhľadom na miestne, ako aj poveternostné podmienky). Pred križovatkou v smere jazdy cyklistky z vedľajšej cesty na hlavnú sa nachádzala príkazová dopravná značka „Daj prednosť v jazde“. Z priebehového deja je zrejmé, že navrhovateľka ako cyklistka nerešpektovala dopravnú značku, vošla do križovatky bez toho, aby sa presvedčila, či v smere po hlavnej ceste neprechádzajú iní účastníci cestnej premávky. V danom prípade po hlavnej ceste v smere z obce D. do M. jazdilo nákladné motorové vozidlo značky AVIA, ktorého prevádzateľom bol odporca v 2) rade, tým spôsobom, že cyklistka vošla do smeru jazdy nákladného vozidla značky AVIA tak, že odbočila doľava (do smeru jazdy nákladného vozidla). Uvedeným spôsobom došlo k náhlejšej zrážke nákladného vozidla s cyklistkou a následnému spôsobeniu škody. Zo záverov znaleckého posudku, v ktorom sa znalec podrobne vyjadroval ku okolnostiam dopravnej nehody, ako aj (vzhľadom na vznesené otázky navrhovateľkou v konaní) na správnosť spôsobu jazdy vodiča nákladného vozidla značky AVIA, ako aj jeho reakcie krátko pred dopravnou nehodou vyplýva, že reakcia vodiča na danú situáciu bola správna,

a to vzhľadom na spôsob jazdy navrhovateľky ako cyklistky, ktorá tým, že odbočila z vedľajšej cesty na hlavnú, smerom doľava, vytvorila vodičovi nákladného vozidla prekážku náhlu, ktorý aj napriek okamžitej reakcii (strhnutím volantu doľava) nemohol uvedenej zrážke zabrániť. Posudzovanie priebehu dopravnej nehody v reakcii vodiča, ako mohol vodič nákladného auta na situáciu inak alebo skôr reagovať, je len v teoretickej rovine, ktorá by bola napríklad závislá aj od toho, ako by (iným spôsobom) reagovala na situáciu navrhovateľka ako cyklistka. Vychádzajúc však z okolností k priebehu dopravnej nehody, tak ako ho zistila polícia, ako aj vyplýva z výsledkov znaleckého dokazovania, bolo možné v danom prípade jednoznačne vyhodnotiť daný skutkový stav, že k spôsobeniu škody došlo výlučným zavinením zo strany poškodenej.

Vychádzajúc preto z vyššie uvedených skutočností, keďže v danom prípade nastali podmienky uvedené v § 441 Obč. zákonníka vo vzťahu k uplatnenému nároku na náhradu škody vo vzťahu k odporcovi v 1) rade podľa ust. § 427 ods. 1 Obč. zákonníka a vo vzťahu k odporcovi v 2) rade podľa ust. § 15 ods. 1 Zák. č. 381/2001 Z. z. (okresný súd nesprávne uviedol skúmanie podmienok podľa § 420 ods. 1 Obč. zákonníka), krajský súd rozsudok okresného súdu ako správny v zmysle § 219 O. s. p. potvrdil.

O trovách odvolacieho konania krajský súd rozhodol podľa § 224 ods. 1 O. s. p. v spojení s ust. § 142 ods. 1 O. s. p., založenej na zásade úspechu účastníka v konaní. Krajský súd priznal náhradu trov odvolacieho konania len odporcovi v 1) rade, keďže odporca v 2) rade si náhradu trov odvolacieho konania neuplatňoval. Krajský súd priznal odporcovi v 1) rade náhradu trov odvolacieho konania, ktoré mu vznikli v súvislosti s uplatňovanými úkonmi právnej pomoci v odvolacom konaní, a to za vykonané 2 úkony právnej pomoci, (vyjadrenie k odvolaniu zo dňa 21. 3. 2006, účasť na odvolacom pojednávaní) kde základná sadzba tarifnej odmeny (vychádzajúc z hodnoty sporu 27 675 000,- Sk v zmysle § 10 ods. 1 vyhlášky č. 655/2004 Z. z.) predstavuje 68 050,- Sk, za dva úkony vo výške 136 100,- Sk. V zmysle § 18 ods. 4 vyhlášky 655/2004 Z. z. bola odmena zvýšená o 19 % DPH zo sumy 136 100,- Sk, t. j. o 25 859,- Sk + 2 x 164,- Sk režijný paušál (§ 16 ods. 3 citovanej vyhlášky). Ďalej krajský súd priznal uplatňovanú stratu času za cestu vykonávanú právnym zástupcom odporcu v 1) rade z Bratislavy do Žiliny a späť na odvolacie pojednávanie, celkovo za 12 polhodín, ktorá predstavuje 3 276,- Sk (12 x 273,- Sk) v súlade s ust. § 17 ods. 1 vyhlášky. Odporcovi v 1) rade vznikla aj náhrada

cestovných výdavkov za cestu na odvolacie pojednávania vykonané právnym zástupcom odporcu v 1) rade, za použité motorového vozidla značky Fabia (...), kde podľa špecifikácie základná náhrada predstavuje 6,20 Sk/km, kombinovaná spotreba 6,5 l/100 km, cena pohonných hmôt 37,20/l, ubehnuté kilometre Bratislava - Žilina - 202 km, Žilina - Bratislava - 202 km, spolu 404 km. Náhrada cestovných výdavkov potom predstavuje sumu 3 482,- Sk. Náhradu trov odvolacieho konania v celkovej výške 169 045,- Sk, navrhovateľka zaplatí na účet právneho zástupcu odporcu v 1) rade, JUDr. M. Š. v súlade s ust. § 149 ods. 1 O. s. p.“

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 218/07).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti uviedol, že podstata základného práva priznaného čl. 46 ods. 1 ústavy a obdobne práva priznaného čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v oprávnení každého reálne sa domáhať ochrany svojich práv na súde a že tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávislo a nestranne vo veci konať tak, aby bola označenému právu poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktoré ustanovenia o súdnej ochrane vykonávajú, a teda, že základné právo na súdnu ochranu nespočíva len v práve domáhať sa súdnej ochrany, ale túto aj v určitej kvalite, t. j. zákonom ustanoveným postupom súdu, dostať (napr. III. ÚS 124/08).

Úlohou ústavného súdu je sledovať, či všeobecné súdy v namietaných rozhodnutiach správne aplikujú právo, či dané rozhodnutia sú odôvodnené a či nenesú znaky arbitrárnosti vyúsťujúce do porušenia niektorého zo základných práv a slobôd. Z uvedeného dôvodu ústavný súd nemôže zasahovať do skutkových a právnych záverov týchto všeobecných

súdov, ak ich z danej perspektívy možno pokladať za udržateľné (obdobne I. ÚS 17/00, I. ÚS 93/08).

Ústavný súd konštatuje, že po preskúmaní obsahu a spôsobu odôvodnenia napadnutého rozsudku krajského súdu v časti, v ktorej sa venoval problematike zodpovednosti osôb za škodu na zdraví, ktorá vznikla sťažovateľke pri dopravnej nehode, sa nestotožňuje s názorom sťažovateľky, že krajský súd sa nevenoval možnému porušeniu povinnosti odporcu v 2. rade podľa § 15 ods. 1 zákona o premávke. Uvedené tvrdenie ústavný súd zakladá na tom, že krajský súd jednoznačne konštatoval, že pri posúdení zodpovednosti za škodu na zdraví vychádzal zo záverov súdu prvého stupňa, a tým aj z výsledkov znaleckého dokazovania a zo záverov vyšetrovania vykonaného príslušníkmi dopravnej polície. V tejto súvislosti krajský súd dospel k záveru, že za spôsobenú dopravnú nehodu niesla zodpovednosť výlučne sťažovateľka. Krajský súd zároveň konštatoval, že správanie odporcu v 2. rade ako vodiča nákladného motorového vozidla pri vzniku dopravnej nehody bolo správne a že sťažovateľka ako cyklistka pri nedaní prednosti mu v jazde sa tak stala náhlou prekážkou v jazde. Zároveň uviedol, že ani okamžitým strhnutím vozidla odporcom v 2. rade do ľavej strany nebolo možné nehode zabrániť. Krajský súd okrem toho uviedol, že posudzovanie skutočnosti, že odporca v 2. rade sa v priebehu dopravnej nehody mohol správať tak či onak, je len v teoretickej rovine a zároveň závislé od toho, ako by na danú situáciu zareagovala sťažovateľka. Ústavný súd sa domnieva, že na základe uvedeného niet pochybností, že krajský súd sa zaoberal správaním a zodpovednosťou odporcu v 2. rade za dopravnú nehodu, aj keď výslovne neuviedol, že tým posudzoval prípadné porušenie jeho povinnosti podľa § 15 ods. 1 zákona o premávke. Skutočnosť, že krajský súd posudzovanie tejto okolnosti nepomenoval tak, ako by si to predstavovala sťažovateľka, aj keď závery hovoria jednoznačnou rečou, ešte nesignalizuje možnosť porušenia označených práv.

Vo vzťahu k námietkam sťažovateľky o porušení jej základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru výrokom rozsudku krajského súdu o náhrade trov odvolacieho konania z dôvodu, že došlo k nesprávnej aplikácii § 10 ods. 1 vyhlášky, hoci podľa názoru sťažovateľky mal odvolací súd aplikovať § 11 ods. 1 vyhlášky,

pretože podľa jej vyjadrenia predmet sporu nebolo možné vyjadriť v peniazoch, ústavný súd vychádzal zo svojej skoršej judikatúry (II. ÚS 249/07). V rámci nej vyslovil, že v prípade sporov o náhradu škody na zdraví v požadovanej sume ide o konania, pri ktorých sa účastník konania domáha peňažného plnenia v stanovenej sume, a že v prípade vyhovenia jeho žalobe získava právny titul na peňažné plnenie. V tejto súvislosti zároveň ústavný súd vyslovil, že daný predmet sporu nemožno zamieňať so situáciou, ktorú predpokladá § 11 ods. 1 vyhlášky, keď nemožno hodnotu veci alebo práva vyjadriť v peniazoch alebo ak ju možno zistiť len s nepomernými ťažkosťami. Vzhľadom na to, že pri konaniach o náhradu škody na zdraví sa rozhoduje o práve na peňažné plnenie, pri posudzovaní náhrady trov konania treba vychádzať z § 10 ods. 1 vyhlášky. Ústavný súd už len dodáva, že v súlade s jeho právnym názorom postupoval aj krajský súd v napadnutom rozsudku.

Okrem uvedeného sťažovateľka namietala aj skutočnosť, že pri rozhodovaní o náhrade trov odvolacieho konania krajský súd vôbec nezohľadnil možnosť aplikácie § 150 Občianskeho súdneho poriadku, aj keď podľa jej názoru vzhľadom na nepriaznivú životnú situáciu, v ktorej sa ocitla, tu existovali dôvody hodné osobitného zreteľa na použitie tohto zákonného ustanovenia.

V tejto súvislosti však ústavný súd uvádza, že vo vzťahu k výroku o náhrade trov konania musí byť z odôvodnenia konkrétneho rozhodnutia zrejmé, na základe akých právnych predpisov súd rozhodoval a akými úvahami bol pri ich aplikácii vedený. Samozrejme, musí ísť o právnu normu, ktorú zákon dovoľuje na daný prípad použiť. V namietanom prípade bolo v právomoci a na posúdení krajského súdu, akým zákonne konformným spôsobom korešpondujúcim s výsledkom sporu sa postaví k výroku o náhrade trov odvolacieho konania a aké ustanovenia príslušnej právnej normy, teda Občianskeho súdneho poriadku použije. Ústavný súd konštatuje, že odvolací súd rozhodol o náhrade trov odvolacieho konania tak, že sťažovateľku zaviazal zaplatiť 169 045 Sk na účet právneho zástupcu odporcu v 1. rade s odvolaním sa na ustanovenia § 142 ods. 1, § 149 ods. 1 a § 224 ods. 1, pretože sťažovateľka nemala v konaní úspech. Z uvedeného dôvodu, hoci krajský súd neaplikoval § 150 Občianskeho súdneho poriadku, nemožno jeho závery považovať

za jednostranné či obmedzené, pretože vzhľadom na ich odôvodnenosť ich ústavný súd hodnotí ako ústavne akceptovateľné.

Uvedené konštatovania považuje ústavný súd za rozhodujúce pri presvedčení, že napadnutý rozsudok krajského súdu sp. zn. 8 Co 102/06 z 25. septembra 2006 spĺňa parametre ústavnosti a zákonnosti, a teda, že ho treba pokladať za odôvodnený a nearbitrárny, tak ako aj jeho skutkové a právne závery, z čoho plynie jednoznačný záver o zlučiteľnosti tohto rozhodnutia s obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ sťažovateľka na podporu svojich tvrdení o porušení základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu poukázala na rozsudok Okresného súdu Humenné č. k. 11 C 934/2000-405 z 15. januára 2007, uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 15 Co 293/04 z 29. októbra 2004, či rozsudky najvyššieho súdu sp. zn. 2 M Cdo 3/2006 z 30. januára 2007 a sp. zn. 1 M Cdo 1/2008 z 23. apríla 2008, ktorými tieto všeobecné súdy v obdobných právnych veciach iných účastníkov konania rozhodli odlišným spôsobom ako krajský súd v sťažovateľkinej veci, ústavný súd pripomína, že nie je jeho úlohou zjednocovať rozhodovacia prax všeobecných súdov, lebo zjednocovanie rozhodovacej praxe je vecou odvolacích súdov, resp. najvyššieho súdu (obdobne I. ÚS 235/07, III. ÚS 26/08).

Prezentovaná konštatácia bola podkladom záveru ústavného súdu, že sťažnosť v uvedenej časti je zjavne neopodstatnená.

Keďže ústavný súd odmietol sťažnosť ako celok, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľky v nej nastolenými.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. júla 2008